

MİLENYUM TÜRKİYE'Sİ YEREL DİZİLERİNDE TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA KADINA BAKIŞ: SIDIKA DİZİSİ ÖRNEĞİ

Zühre AYVAZ

Arş. Gör., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, ztoglu@erzincan.edu.tr

(ORCID İD: 0000-0001-6310-1616, Cep Tel: 0 541 654 00 84)

Özet

Toplumsal cinsiyet en kısa tanımıyla biyolojik cinsiyetin toplumdaki rollerine göre tanımlanmasıdır. Dinamik bir yapıya sahip olan toplumsal cinsiyet, kadın ve erkek arasında hiyerarşik bir sistem oluşturmaktadır. Bu hiyerarşik yapı içerisinde erkekler özne/aktif/olumlu taraf olarak tanımlanırken, kadınlar ise öteki/pasif/olumsuz olarak kodlanmaktadır (Korkmaz ve Başer, 2019: 4). Ataerkil (erkek egemenliğinin hâkim olduğu) sistemlerde, kadınlara annelik, temizlikçi, ev kadını gibi pasif roller verilirken; erkeklere yönetici, asker, avcı (evin iâşesini temin etmek) gibi aktif roller verilmektedir.

Modernleşmeden itibaren kitle iletişim araçlarıyla egemen ideoloji ve barındırdığı kodlar yeniden üretilerek topluma aktarılmaktadır. Bu kodların iletilmesini gerçekleştiren en kolay araç ise bilindiği üzere hemen hemen bütün hanelerde olan televizyondur. Erkek egemen yapıya sahip medya, toplumsal cinsiyet normlarını ve baskın eril kodlarını televizyon dizileriyle gündelik hayatımıza kolaylıkla yerleştirebilmekte ve ataerkil düzende rol tanımlarını benimsetmektedir. Toplumsal hayattaki ve teknolojik alandaki gelişmeler bu düzeni değiştirmemiş, eril kodlar yeniden inşa edilerek sunulmaya devam edilmiştir. Milenyum çağına doğru Türkiye’de, toplumda modern, güçlü bir kadın görüntüsü oluşmaya başlamıştır. Eril egemen siyasette, ilk kez bir kadın başbakan seçilmiştir. Medyada ise özel televizyon sayılarının artmasıyla dizi patlaması yaşanmıştır. Ancak televizyon dizilerinde değişen kadın görüntüsünün yeniden eril kodlar etrafında üretilerek yansıtılması devam etmiştir. Günümüzde toplumsal cinsiyet konusunda özellikle kadının toplumdaki tanımı ve yerine yönelik olumlu düzenlemeler yapılmaya; bazı dizilerde şiddet, töre, namus gibi konular farkındalık oluşturmak adına ele alınmaya başlansa da kadın, eril karakterden zayıf olarak temsil edilmeye devam etmektedir.

Çalışmada milenyum Türkiye’sine ait televizyon dizilerinden 1997-2003 yılları arasında özel bir televizyonda yayınlanan, 98 bölümden oluşan ve ana karakteri kadın olan Sıdıka adlı dizinin ilk üç sezonu incelenmiştir. İnceleme, kadın karakterlerin ataerkil düzen içinde sürdürdükleri hayatın içinde ülke gündemine, siyasete dair algılarına yönelik yapılmıştır. “Kız intihar edersen baban seni öldürür!” repliğiyle hafızalarda yer edinen dizi, erkek egemen söylemin birebir içinde geçmektedir. Çalışmada öncelikle cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ataerkil kavramları ele alınmıştır. Daha sonra toplumsal cinsiyet kavramının medya ile ilişkisine değinilmiş; medyanın eril kodları yeniden üretim etkinliği üzerinde durulmuştur. Çalışmanın amacını ortaya koymak adına, dönemin ülke gündemini hayli işgal eden olaylara yer verilmenin de faydalı olacağı düşünülmüştür. Son kısımda ise içerik analizi yöntemiyle dizinin analizi yapılmış, kadının ülke gündemine bakışında ataerkil yapının etkisi ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Kadın ve Gündem, Ataerkillik, Medya, Temsil.